

Interjú Antall Péterrel

Politikai Elemzések: Milyennek látja az MDF helyzetét az országgyűlési választások után?

Antall Péter: Először is: nem erre a választási eredményre számítottunk. Beadtam februárban egy elemzést Elnök Asszonynak, hogy mit várok majd a választásokon, és én ott szoros választási eredményt jósoltam, és nagyjából hasonló eredmény lett, csak fordítva. Én azt mondtam, hogy mivel a két nagy párt lefedi a választói akarat 85 %-át, ezért nem fog bejutni egy magas választási részvétel mellett a MIÉP és az SZDSZ sem. Leírtam azt, hogy a Fidesz nem ment volna bele Dávid Ibolya második listás helyébe, ha javult volna önállóan a Fidesz népszerűségi mutatója (például tavaly a kihelyezett kormányulések révén, ahol elígérték kb. 130 Milliárd forintot). Ezért mentek bele az MDF-Fidesz szerződésbe.

A mai helyzetben úgy látom, hogy a jobboldal elég frusztrált, és keresi a helyét. A Fidesz mintha nem tudta volna feldolgozni a választási eredményt. Őszintén szólva csodálkozom, hogy egy olyan párt, amelyik kormányzott négy évig, annak nem volt az ellenzéki szerepre forgatókönyve. Jól láthatóan egyelőre szerepkeresés zajlik az egész jobboldalon. Azt gondolom, hogy itt van a Magyar Demokrata Fórumnak a lehetőség, hogy a Fidesszel együttműködve, de nem beolvadva dolgozzunk azon, hogy a következő választáson – feltehetően jövőre vagy 2004-ben lesz – jobb eredményt érjünk el.

PE: Milyen szereplés várható a párttól az önkormányzati választásokon?

A. P.: Szerintem az önkormányzati választásokat alaposan elbukja a jobboldal. Rosszabb pozíciókban leszünk, mint eddig voltunk. Elúszhat Szombathely, Kaposvár is, és Székesfehérvárt, Pécsét, Győrt hozni fogják a szocialisták – azt gondolom, hogy a nagyvárosokban fog a jobboldal rosszul szerepelni, viszont a kis falvakban és a kisvárosokban jobban. Budapest kétesélyes: ha visszalép a szocialista jelölt az SZDSZ javára, akkor ők nyerhetnek, ha nem, akkor van esélyünk Budapesten.

PE: És a kerületekben?

A. P.: Tippem szerint három-négy polgármestere lehet a jobboldalnak.

PE: A párt népszerűsége már hosszú ideje a parlamenti küszöb alatt tanyázik, talán csak a Békejobb meghirdetése idején érte el az 5 %-ot. Hogyan tud a párt megújulni, kimoszdulni a parlamenti küszöb alól?

A. P.: Azt gondolom, hogy új alapokat kell teremteni. Elnök Asszony vezetésével el kell indítani egy tagrevíziót az MDF-en belül. Fel kell mérni, hogy hányan vagyunk egyáltalán, ki az, aki hadra fogható a Fórumon belül. Utána össze kellene szedni azt, hogy melyek a működő szervezeteink.

Én sokat járom a vidéket, rengeteg emberrel beszélgetek, és elmondható az, hogy az MDF vidéki szervezeteiben számtalan orvos, gyógyszerész, mérnök, tanár, stb. van, hallatlan értelmes emberek, számos értelmes gondolatot hallok tőlük. Amikor voltak ezek az Antall József életét bemutató fotókiállítások, ott is egész estéket átbeszélgettünk. Van erőnk, van hátterünk. A Fidesznek nincs ilyen szervezete, szervezettsége. Egy példa: amikor még Kövér volt a pártelnök, és elment Orosházára, 5 fideszesnek tartott volna előadást, de a fideszesek kétségbeesve felhívták az MDF-et, hogy csináljanak valamit. Akkor az MDF összetrombitálta az embereket, és így lett közönség.

Igenis van erő az MDF mögött, de ennek felhasználásához az kell, hogy legyen egy tagrevízió, s utána egy MDF-“road showt” kell csinálni, de úgy, hogy a nagy céljainkban nem kerülhetünk szembe a Fidesszel. Egyszerűen ők a potenciális szövetségeseink. Mi egy politikailag szilárd világnézetű párt vagyunk, nem tudunk a baloldalra átmenni.

PE: Az MDF rendelkezik – az MSZP után – a legtöbb taggal és helyi pártszervezettel, de az embernek az a benyomása, hogy helyi szinteken nem nagyon van pezsgés, sok szervezet mintha "Csipkerózsika-álmot" aludna. Mi ebből az igazság? És hogyan lehet felrázni őket?

A. P.: Ez egy nehéz kérdés. Meg kell próbálni ezt az MDF-“road showt”, és új célokat kellene kijelölni. Nézetem szerint ránk tör a “nagy magyar apátia” az ősszel, és a szocialisták hihetetlenül jól állnak. Valami teljesen újat kell kitalálni.

Egyrészt a régi külföldi kapcsolatrendszerünket újra fel kell éleszteni: Elnök Asszonynak és az MDF vezetőinek végig kell látogatni külföldi barátainkat, tehát a német CDU-t, a francia gaulle-istákat, stb.-stb. Új kapcsolatokat kell építeni, az új külföldi politikusokat meg kell ismerni. Lehetőséget kell arra keresnünk, hogy kimehessenek tanulni az MDF-esek a külföldi választásokra. A diplomával rendelkező, nyelvet beszélő MDF-es fiatalokat kell megcélózni, hogy a következő választásokon már új arcokat tudjunk bedobni.

Fontosnak tartom, hogy az MDF-frakció mögötti szakértőknek erős szakmai munkát kell végeznie, hogy megjelenhessünk a médiumokban. Ehhez egy kiszélesített szellemi háttérbázis kell. Ma sajnos nekik nem tudunk fizetni, de azt meg lehet ígérni, hogy kormányzati pozícióba kerülve bekerülhetnek a közigazgatásba. Ezzel tehát fel kell építeni egy szellemi holdudvart. Felmerült egy háttérintézmény létrehozása, ami arra lenne hivatott, hogy szellemi háttérbázisa legyen a frakciónak. Például ha van egy adott szakmai kérdés, akkor a kormányon lévők könnyen megtehetik, hogy szólnak az apparátusnak, hogy egy elemzésre van szükség. És az apparátus elkészíti. De ellenzékben erre nincs lehetőség. Egy ilyen háttérintézményre ezért lenne szükség.

PE: Vannak olyan vélemények, mely szerint az MDF megcsontosodott párt, egyes tisztségviselői túlzottan ragaszkodnak pozícióikhoz és a meglévő struktúrákhoz, így a párt nem képes megújulni. Mit gondol erről?

A. P.: Az MDF jól láthatóan a 40-45 év feletti értelmiségi kört fedi le. Számos olyan embert tud megszólítani, akiket a Fidesz nem.

A fideszes kormányzásnak egyik sajátossága volt a generációs kormányzás. Ugyanis 1998-ban úgy tűnt, hogy a '30-as években születettek (Antall, Torgyán, Horn Gyula) vezető szerepe után egy generációs ugrás következik, a '60-70-es években születettek generációja jön, tehát kiesik egy generáció. Lezajlik az a politikában, ami lezajlott a

gazdasági életben '89 és '92 között, hogy hihetetlenül gyors karrierek születtek. Ugyanis kevés volt a gazdasági életben nyelveket beszélő, modern, komoly tudással rendelkező emberek. Ezért lettek pl. 27 évesen bankoknál, nagy cégeknél vezérigazgató-helyettesek. Bejöttek a nagy multik, akiknek ilyen emberek kellettek. 1998-ban úgy tűnt, ez a generációváltás lezajlik a politikában is. Ha megnézzük a mai kormány generációs összetételét, pontosan ennek a kieső generációnak a tagjai vannak vezető kormányzati szerepben.

Az emberek életéről a késő-Kádár-rendszerben idős emberek döntöttek. Arról volt szó, azt szokták meg, hogy ezek a személyek komoly élettapasztalattal rendelkeztek. Utána hirtelen azt látták, hogy 25-30 éves emberek főosztályvezetők, helyettes államtitkárok, nagykövetek lettek, és így kezdődik az életük. A nagyköveti poszt a diplomáciai pálya vége, nem az eleje. Ez rengeteg embert irritált. Az MDF olyan kört tud megszólítani, akit egyelőre a Fidesz nem tudott. A másik az, hogy most a Fidesz mai generációja 40 fölötti lesz a következő ciklusban, ami a politikában pont jó kor, mind fizikálisan, mind szellemileg. Vagyis ők akkor húzó emberek lehetnek. Ebben a korosztályban, a '60-70-es években születettekben kellene erősítenie az MDF-nek, akik már láttak is dolgokat, van mögöttük élettapasztalat. Nem azt jelenti, hogy azokat, akik az Antall-kormány tagjai vagy holdudvarának részei voltak ne kellene – jó értelemben – használni. Ezek az emberek egyrészt információval, másrészt kapcsolatokkal rendelkeznek. Őket meg kell szólítani, hogy ebben a bizonyos holdudvarban újra dolgozzanak.

PE: Milyen szervezeti és személyi változtatásokra van szükség, hogy a párt megújuljon, megerősödjön?

A. P.: Bevallom, nem gondolkoztam még új pártstruktúrában. Lehetnek szervezeti változások, de egyelőre azt gondolom, hogy ezzel a szerkezettel kellene tovább menni. Szükség van arra, hogy új arcokat vonjunk be a politikába.

PE: Hogy fordulhatott elő az a helyzet, hogy a pártelnök toronymagasan és hosszú hónapokon át vezette a népszerűségi listákat, míg a párt folyamatosan mélyrepülésben volt. Miért nem sikerült összekötni a kettőt?

A. P.: Elnök Asszony egy csinos nő, vonzó személyiség. Azoknak is, akikhez nem áll közel a világnézete, ideológiai elkötelezettsége. Ha a mai átlagember ránéz a politikusi palettára, elborzad. És akkor talál valakit, aki nem fröcsög, tárgyyszerű, jól néz ki, tehát az emberek szimpatikusnak találják.

Az MDF-nek hihetetlenül nehéz dolga volt az elmúlt években, ugyanis egy kormányban voltunk, és lojálisnak kellett lenni a miniszterelnökhöz. Koalíciós pártszövetséget kötöttünk, de a Fidesz–FKgP–MDF együttkormányzás nem volt egyszerű. Természetes, hogy Fidesz-dominancia érvényesült, és Orbán Viktor és Torgyán József egyeztettek, és nagyon sok minden meglepetésszerűen érte az MDF-et. Kilépni nem lehetett, mert akkor kiléptünk volna a nagy semmibe, de ez soha fel sem merült. A saját arculatunkat nehezen lehetett markánsan elkülöníteni. Ebből a szempontból az ellenzéki időszak más, most pártot kell építeni. Ott volt még a MIÉP, amely törvényszerűen a jobboldallal szavazott. Továbbra is azt tartom, hogy az MDF-nek a centrumban kell maradni, mi a rendszerváltoztatás óta ugyanazt mondjuk. Emiatt az MDF-nek nehéz volt megmutatnia, hogy mit is akar.

Ennek ellenére mi jól szerepeltünk a 2002-es választásokon. Egyéniben jó arcokat és elismert embereket talált az MDF. A Fideszben rengeteg új ember volt, és utána meglepetésemre azt gondolták a Fideszben a döntéshozók, hogy az emberek egyéni kerületekben is a listás pártszimpátia szerint fognak szavazni, és a kampányt is így építették fel. Tévedtek, ezt a választási eredmény is igazolja.

PE: Az MDF az egyetlen parlamenti párt, amely nem rendelkezik saját sajtóval. Hogyan lehetséges egy olyan kommunikáció elérése, amely kedvező színben tünteti fel a pártot – akár a meglévő médiában, akár egy saját sajtótermék létrehozása kapcsán?

A. P.: Saját lapot nagyon nehéz gründolni, ezért erről ne is beszéljünk most. Nézzük végig a meglévő sajtótermékeket. A Magyar Nemzet jól láthatóan a Fidesz és a Hajrá, Magyarország! mögé állt be, és ebben nagyon nem jelenik meg a Magyar Demokrata Fórum vagy ellenségesen. (Engem például már többször javasoltak, hogy riportot készítsenek velem, de mindegyik alkalommal megállt valahol az ügy.) A Demokrata az

MDF-nek – ha jóindulatú akarok lenni, azt mondom: – nem barátja, ugyanakkor az Antall-mitológiát tiszteletben tartja. A Válasz számára meg olyan, mintha az MDF nem is lenne. A Magyar Fórumot már nem nagyon sorolnám ebbe a körbe: az egy olvasott lap, de amikor az MDF vezető kormánypárt volt, akkor a gyűlöletük tárgya lettünk.

PE: A baloldali sajtó viszont kedvel minket...

A. P.: Hát igen, ez a tragikus ebben, hogy a baloldali sajtóra vagyunk ráutalva. Én azt mondom, hogy aki tudja, hogy mit mond, az bárhol nyilatkozhat. Én pl. mindenhol ugyanazt mondom. És bármennyire is baloldali sajtó, akkor is egy megszólalási lehetőség.

Azt gondolom, hogy egy esetleges előrehozott választás után nagyon könnyen előfordulhat, hogy 2007-8-ig ellenzékben maradhat ez az oldal, tehát a tét óriási. Számítva az előrehozott választásokra egy alternatív kormányprogramot kell írni. Olyan témákat kell kitalálni, amik semmiképp sem megkerülhetőek, tehát az MDF-nek mellé kell állni az országot foglalkoztató kérdéseknek. Pl. itt van az Európai Unió csatlakozás, annak a következményeivel, ez az egyik. A másik, hogy érdekképviselő nélkül maradtak a gazdálkodók, a kisgazda szavazók (1 %-on áll a kisgazdapárt). Egy kisgazda szavazó nem felejt el, hogy ki vitte jégre a kisgazdapártot. És az EU-csatlakozás kapcsán itt változások lesznek, pl. tudomásul kell venni, hogy amit eddig termelt, azt már nem termelheti, nem akkorát, nem olyat, nem ott. Szembe fogunk kerülni az Európai Unióban a déli államokkal. Óriási kérdés: kivel fog Magyarország szavazni, kik lesznek a szövetségeseink? A viseigrádi országokkal igenis együtt kell működni, mert vannak speciális közép-kelet-európai érdekek, de egyben riválisai is vagyunk egymásnak. Előre láthatóan vitáink lesznek a spanyolokkal, portugálokkal, görögökkel a területfejlesztés kérdésében, a pénzelosztásban. Kivel fogunk szavazni: a skandinávokkal, angolokkal? Ki lesz Magyarországnak az Európai Unió bizottságába delegált biztosa? Ezek mind olyan témák, amelyeket az MDF sikeresen kommunikálhat, de még számos ilyen van.

PE: Az országgyűlési választási kampányban erőteljesen használták a modern kommunikáció eszközeit. Az MDF-nél mintha – legalábbis más pártokhoz viszonyított arányaiban – lemaradás történt volna...

A. P.: Ez is egy generációs kérdés. Én a saját apámon láttam, hogy nem bírta megszokni a telefaxot. Ugyanakkor vannak olyan emberek, akár idős bácsik, akik megtanultak internetezni. Az MDF-nek a számítógépes üzeneteket továbbra is kellene folytatni. Teljesen új jelenség az sms-háború, ami folyt. Az elektronikusan terjesztett hírlevél is egy lehetőség. Másrészt kell találni a Fórumban olyan arcokat, akiket be lehet dobi a tévéműsorokba, akik felkészültek és jó vitapartnerek. Rengeteg ember van, akit szeretünk és tisztelünk, de már évesen nem képviselhet egy új szellemiséget az MDF-ben. Retorikai megújulásra is szükség van.

Az MDF négy kormány közül kettőben szerepelt: egyszer voltunk vezető kormánypárt, egyszer pedig megkerülhetetlen kormányzati tényező, tehát rendelkezünk kormányzati tapasztalattal. A harmadik ciklusban számos olyan nagykövet, államtitkár, stb. volt, aki eredetileg a Fórumhoz tartozott.

A Csurka-jelenséget még kezelni tudta a párt, bár fájó érzéssel, mert elment egy szimbólum. A nemzeti radikalizmus valóban egy másik párt. Utána az MDNP kiszakadása rengeteg tehetséges embert vitt el. Én azt mondom, hogy igenis "békejobbot" kell nyújtani – még akkor is, ha tudjuk, hogy a Centrumpártban kötöttek ki –, nem azért, mert nagy erőt képvisel az MDNP, hanem azért, mert igenis vissza kell hódítani az agyakat. Ők is sok mindent átgondoltak az elmúlt évek alatt. Azt gondolom, hogy Elnök Asszonynak tárgyalni kellene velük. Maga az üzenet, hogy az MDF tárgyal velük, nagyon pozitív lenne a közvélemény felé. Ha megfigyeljük Antall József politikai tevékenységét, őt tartották a kompromisszumok egyik mesterének.

PE: Mennyi időre lehet szükség az említett változtatások megtételéhez? Vagyis: mikorra érnek be a változtatás gyümölcsei?

A. P.: Nincs sok időnk. Egy-másfél éven belül el fog dőlni, hogy a változtatásra képesek vagyunk-e vagy sem.

PE: Mit gondol a polgári körök, illetve a Hajrá, Magyarország és az MDF viszonyáról?

A.P.: A polgári körök munkájába bekapcsolódott Hende Csaba, akivel együtt dolgoztam, én őt szakmailag nagyon becsülöm, rengeteget dolgozott a minisztériumban. Nem így kellett volna neki elmennie, és az a gyanúm, hogy nem reagáltunk rá elég jól. Én biztos azt mondtam volna, hogy ő – nekem meggyőződésem – MDF-es értékeket fog képviselni. Ő egy ős-MDF-es. Hogy ott van Orbán Viktor mellett, énszerintem ez jó. Kellenek kapcsolódási pontok a Hajrá, Magyarországgal.

Orbán Viktor ma a jobboldal vezetője. Nem tehetünk úgy, hogy mintha átnéznénk a polgári körökön. Erre nekünk is reagálni kell. Lehet, hogy széthullik, lehet, hogy nem. Kellenek emberek, akik az MDF és a Hajrá, Magyarország között kapcsolatokat tartanak, és erre Hende Csaba alkalmas. Ha nem is az MDF delegálta őt a Hajrá, Magyarországba, de én nem vetném meg ezt a gondolatot. Orbán Viktor képes arra, hogy kivigye az utcára az embereket, de ez veszélyes dolog, mert utána rá is kell őket venni arra, hogy hazamenjenek. A volt miniszterelnök erre is képes. Bár ebben a gazdasági helyzet is segít, hiszen az Antall-kormány alatt recesszió volt, és veszélyes lett volna kivinni az embereket az utcára. Most, amikor van egy 4-5 %-os gazdasági növekedés, az emberek is könnyebben rávehetők arra, hogy hazamenjenek.

PE: A jobboldal vezető pártjává a Fidesz vált. Az MDF hogyan viszonyul hozzá, hogyan határozza meg önmagát a Fideszhez képest? Mi lehet az ellenszer a Fidesz beolvasztó, egységesítő törekvésével szemben?

A. P.: Orbán Viktor megüzente, hogy be kell olvasztani az MDF-eseket. Én ezt alapvető politikai tévedésnek tartom. Pontosabban: politikai pótcselekvésnek. Orbán Vikornak nincs meg az a mozgástere, ami miniszterelnökként volt, és ezért új területeket akar meghódítani. Ő egy hódító, konfrontatív-konfliktuskereső politikus. Az emberek viszont rosszul viselik a konfliktusokat. Megint csak a késő-Kádár-rendszerre utalnék vissza. Akkor a problémák elbagatellizálása, elsimítása, a konfliktus-kerülés volt a jellemző, amit az emberek megszoktak. Orbánék viszont rengeteg konfliktust vállaltak fel, ebből

sok indokolt volt. Egy nemzeti érdekeket előtérbe helyező kormánynak ez elkerülhetetlen.

Visszatérve a kérdésre: nekünk a Fidesszel partneri viszonyban kell lennünk. Annak ellen kell állni, hogy az MDF beolvadjon, ugyanis nagyobb választói akaratot fed le a két párt külön-külön, mint együtt. Elképzelhető, hogy Orbánék a Hajrá, Magyarországból pártot csinálnak, akkor viszont a Fideszben belső meghasonlás várható. Én azt gondolom, hogy szoros jobbközép együttműködés kell, de nem pártfúzió. Le fognak szokni a fideszesek a beolvasztásról, mert rá fognak jönni, hogy az MDF önállósága nagyobb érték a számukra is!

PE: Köszönjük az interjút!

Kuglics Gábor